§ 160

Yttrande över motion 2025:12 av Edvin Bernhardsson och Thomas Nyman (KD) om att styra hjälpmedelstillgången efter vårdbehov

PVN 2025-0047

Sammanfattning

Regionstyrelsen har begärt att primärvårdsnämnden ska yttra sig över motion om att styra hjälpmedelstillgången efter vårdbehov. I motionen föreslår Edvin Bernhardsson och Thomas Nyman (KD) att en avgift ska införas när hjälpmedel inte återlämnas då vårdbehovet bedöms ha upphört.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2025:12 av Edvin Bernhardsson och Thomas Nyman (KD)

Yrkanden

Ordförande Christine Lorne (C) yrkar bifall till hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande.
Edvin Bernhardsson (KD) yrkar bifall till motionen, (bilaga).

Beslutsgång

Ordförande Christine Lorne (C) ställer förslagen mot varandra och finner att primärvårdsnämnden beslutar enligt ordförandes yrkande.

Beslut

Primärvårdsnämnden beslutar följande:

Tjänsteutlåtande över motion 2025:12 överlämnas till regionstyrelsen som nämndens yttrande.

Reservation

Edvin Bernhardsson (KD) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Paragrafen är justerad

Skickas till

Regionstyrelsen
Akten

Kristdemokraterna

FÖRSLAG TILL BESLUT
2025-08-27

PVN 2025–0047

Primärvårdsnämnden
Ärende 15

Yttrande över motion 2025:12 av Edvin Bernhardsson och Thomas Nyman (KD) om att styra hjälpmedelstillgången efter vårdbehov

Hjälpmedel är en viktig del av hälso- och sjukvårdens uppdrag. De bidrar till en ökad självständighet med förbättrad livskvalitet för den enskilde. Regionen har ett ansvar att säkerställa att hjälpmedel används effektivt. Det finns idag med sannolikhet ett mörkertal av hjälpmedel som inte återlämnas efter att behovet upphört. Det innebär att hjälpmedel riskerar att ligga oanvända, samtidigt som andra patienter har behov av dem. Regionen gör idag för lite för att följa upp och säkerställa återlämning.

För att förbättra återanvändningen och hushålla med skattemedel föreslår vi att regionen inför en avgift vid utebliven återlämning.

Kristdemokraterna föreslår Primärvårdsnämnden att besluta:

1. Motion 2025:12 bifalles.

Primärvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Rehab habilitering försäkringsmedicin hjälpmedel
Anna Breuer

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2025-08-13

PVN 2025-0047

Primärvårdsnämnden

Yttrande över motion 2025:12 av Edvin Bernhardsson och Thomas Nyman (KD) om att styra hjälpmedelstillgången efter vårdbehov

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsen har begärt att primärvårdsnämnden ska yttra sig över motion om att styra hjälpmedelstillgången efter vårdbehov. I motionen föreslår Edvin Bernhardsson och Thomas Nyman (KD) att en avgift ska införas när hjälpmedel inte återlämnas då vårdbehovet bedöms ha upphört.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2025:12 av Edvin Bernhardsson och Thomas Nyman (KD)

Förslag till beslut

Primärvårdsnämnden beslutar följande:

Tjänsteutlåtande över motion 2025:12 överlämnas till regionstyrelsen som nämndens yttrande.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund

I motionen lyfter Edvin Bernhardsson och Thomas Nyman (KD) att hjälpmedel till stor del bekostas av regionen och ska återlämnas när behovet inte längre kvarstår. De menar att hjälpmedel självklart ska återlämnas efter att ett behov tillgodosetts men att det inte alltid är fallet.

Motionärerna framhåller att det är viktigt att vi är sparsamma med våra resurser och att hjälpmedel kommer så många som möjligt till del. Hjälpmedlen bör återlämnas i högre utsträckning än idag. Edvin Bernhardsson och Thomas Nyman föreslår i motionen att en avgift ska införas när hjälpmedel inte återlämnas då vårdbehovet bedöms ha upphört.

Bakgrund
Region Stockholm har avtal med Sodexo Hjälpmedelsservice om hjälpmedelsverksamhet i norra länet och i södra länet har SLSO samma uppdrag genom sin hjälpmedelsverksamhet Hjälpmedel Stockholm. SLSO har även tre länsövergripande hjälpmedelsverksamheter; Medicinteknisk apparatur i hemmet (MAH), KommSyn Stockholm samt Förbrukningshjälpmedel i hemmet (FHH).
I hjälpmedelsverksamheternas uppdrag ingår att upphandla, köpa in och tillhandahålla de hjälpmedel som förskrivs på regionens bekostnad. De hjälpmedel som förskrivs på regionens bekostnad ägs och förvaltas av hjälpmedelsverksamheterna.

I ersättningsmodellen för hjälpmedelsverksamheterna delas hjälpmedel upp i kategorierna hyreshjälpmedel och bashjälpmedel. Region Stockholm betalar en ersättning per dygn för hyreshjälpmedel och en ersättning per hjälpmedel för bashjälpmedel till hjälpmedelscentralsverksamheterna. Ersättningen för hyrhjälpmedel upphör när hjälpmedlet återlämnas av brukaren, när brukaren flyttar från Stockholms län och när brukare avlider. Ersättningen för bashjälpmedel betalas ut vid ett engångstillfälle när hjälpmedlet förskrivs.

2024 förskrevs det 371 000 hjälpmedel (exklusive förbrukningshjälpmedel) i Region Stockholm. Av dessa hjälpmedel var 281 700 bashjälpmedel och 89 300 hyreshjälpmedel.

Varje vårdgivare har möjlighet att ha ett bashjälpmedelsförråd med ett förutbestämt sortiment som beställs från beställningssystemet Beställningsportalen. 2024 fick drygt 48 000 unika personer tillsammans cirka 118 000 bashjälpmedel direkt från vårdgivarens bashjälpmedelsförråd.
Hjälpmedel från bashjälpmedelsförrådet förskrivs både för tillfälliga behov, så kallad korttidsförskrivning, och för varaktiga behov. Vid korttidsförskrivning betalar hjälpmedelsanvändaren en avgift.

Förskrivarna ska vid varje förskrivning följa Socialstyrelsens förskrivningsprocess, Förskrivning av hjälpmedel. Det gäller även vid utlämning av hjälpmedel från bashjälpmedelsförråd.
Att följa upp förskrivningen och informera om att hjälpmedlet är ett lån och att det ska återlämnas när behovet upphör ingår i förskrivningsprocessen. Hjälpmedelsanvändaren kan lämna tillbaka hjälpmedel till förskrivaren, till annan vårdgivare eller direkt till hjälpmedelsverksamheten.

Vid förskrivning av individnummermärkta hjälpmedel, som hyrhjälpmedel och hörapparater, är förskrivaren skyldig att lämna ut en låneförbindelse med information om att hjälpmedlet är ett lån och att det ska lämnas tillbaka när det inte längre används eller när förskrivaren uppmanar till återlämning. Låneförbindelsen innehåller även information om att brukaren kan bli ersättningsskyldig vid förlust eller skada och att hjälpmedlet ska återlämnas vid flytt från länet.

När hyreshjälpmedel inte återlämnas av hjälpmedelsanvändaren vid flytt från Stockholm eller vid dödsfall ersätter hälso- och sjukvårdsförvaltningen hjälpmedelsverksamheten för hjälpmedlets restvärde. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen fakturerar sedan hjälpmedelsanvändaren eller dödsboet för restvärdet. För bashjälpmedel har hjälpmedels-verksamheterna redan har fått full ersättning för hjälpmedlet i samband med förskrivningen och ersättning utgår inte till hjälpmedels-verksamheterna för bashjälpmedel som inte återlämnas.

För att säkerställa att regionen inte har kostnader för hyrhjälpmedel som inte används, men som fortfarande finns kvar hos hjälpmedelsanvändaren, har hjälpmedelsverksamheterna i uppdrag att kontrollera att förskrivna hyrhjälpmedel används. Ersättningen avslutas automatiskt om det inte skett en händelse av hjälpmedlet på fem år. En händelse kan t ex vara reparation, besiktning, byte av reservdelar eller annan tjänst på hjälpmedelscentralen.

För att motverka överförskrivning av hjälpmedel har hälso- och sjukvårdsförvaltningen implementerat en begränsning av antal hjälpmedel med samma funktion som kan förskrivas per hjälpmedelsanvändare. Innan ny förskrivning av ett hjälpmedel görs måste förskrivaren säkerställa att redan förskrivna hjälpmedel fortfarande används.

Överväganden
Alla patienter får information om att hjälpmedel ska återlämnas när behovet upphört. Uppföljning görs vid behov, men det finns ingen tidsgräns eller fast tidsintervall för när uppföljningen ska göras.

Det finns rutiner för hur hjälpmedel ska återlämnas och det är förskrivarens och hjälpmedelsverksamheternas ansvar att se till att hjälpmedel lämnas tillbaka och återanvänds i den mån det är möjligt. För de hjälpmedel som återlämnas ska hjälpmedelsverksamheterna verka för återanvändning i den mån det går att förena med säkerhets- och kvalitetskrav.

Det finns ingen statistik på hur många bashjälpmedel som står oanvända hemma hos brukare. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen kan inte bevaka om hjälpmedel används eller inte används, och därmed inte heller fakturera brukare, utan litar på professionens uppföljningsansvar och information vid förskrivningstillfället.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningens bedömning är således att det finns praktiska hinder för att införa en avgift för hjälpmedel som inte återlämnas. De informationsinsatser och uppföljning som genomförs för att hjälpmedel ska återlämnas bedöms som tillräckliga åtgärder.

Ekonomiska konsekvenser
Förslag till beslut får oförändrade ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Förslag till beslut får oförändrade konsekvenser för patientsäkerheten.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Förslag till beslut får oförändrade konsekvenser för jämlik och jämställd vård.

Miljökonsekvenser
Förslag till beslut får oförändrade konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser
Förslag till beslut får oförändrade administrativa konsekvenser.

Anders Ahlsson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Christoffer Bernsköld
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Regionstyrelsen
Akten

Godkänd av Anders Ahlsson, 2025-08-13